

NOVÁK VALENTIN

Idézés,

amelyben Arany ott ül a padon, de alig veszik észre, s jobban is tennék, ha nem piszkálnák...

„Olykor egy-két szó is jobban
Helyre üti a szeget,
Mint az olyan, ki beléhord
Földet, poklot és eget,
S ordít, amíg elreked.”

FELVEZETŐ MORGOLÓDÁS

Már egy éve *itt* vagyok. Nem eresztnek. Hívnak ide, hívnak oda. Mindenütt egyszerre légy, Arany, mint valamiféle szent! Arany úr, Arany bácsi, Mester, Arany elvtárs... Alig győzők megbújni itt, a Ligetben, vagy a nekem még kedvesebb Szigeten. Néha a geszti temetőkertben vagy a pesti sírkertben, saját kőkoporsómon ücsörögve talál a hajnal... Sosem bírtam a sürgést, főleg, ha értem való... Mit is tehetnék, valami hasznossal ütöm el az időt, míg várom az újabb és újabb tetemre hívásom, hogy tanulságos legyen halva boncolásom. Balladám javítgatom. Hibát, hisz mindig találhatok. Mennyit is írnak mostanság? 1982. október. Arany 100. Hol így száz, hol úgy száz. Á, vén, morgolódo medve, mindig az volt a bajod, hogy *eliramlik az élet*, s te a semmibe hullsz. Ne sírángozz, ne szisszenj minden kis *híváshoz*... Szóval: *Kél a vitéz: „Nosza kardot, vértet!” // – „Hova édes?” – „Vini, arám, érted!” // S hallik, a mint össze-összevág-nak. // Oda át a fegyverházban, // Harczrobaj is: csengő paizs, // Tompa nyögés, erőlködés, // Dobogása lábnak... Á, jó ez így. No, csak egyet talán... Átírom a mai helyesírás szerint. Múltkor is nyerítettek a rendhagyó órán, milyen maradi Arany bácsi, hogy így ír: *A permet-essőt, melygyéren aláhull, // Csillámfonalkint...* Tudjátok meg, átírom! Kíváncsi vagyok, akkor jobban olvassátok-e. De kíváncsi vagyok-e egyáltalán? Á, már megint kezdted? Te, vén számár...*

•

Nadály Bertát várták a Liget fái alatt. Ők csak időztek, míg Nadály Berta jó pénzért ideidéz... Ha nem is az utókor ítélőszéke elé, de egy frissen pirosra mázolt padra. Kit is? Magát Arany Jánost. Akinek épp 100. Vagy kilencven... Tudja is ő, mennyi? És kinek? Pengőforintocskák ériék életvonalát, aztán *kezi-csókolom* a nagyságos uraknak... De hol késik Nadály Berta az éji homályban? Még Vörösmartyval vesződik egy tizenhét évvel korábbi tejszínes-meggyes időszakban a Gerbeaud teraszán? Amikor Vörösmarty 100? Nem. Nadály Berta jól tudta, ha késik, jelentősége csak nő. Így a sikerdíj is növekedhetik. Nem a varázsgömböt, a révfőzetet tárló edényt, sem nem a boszorkányzsírral telt l'oréalos tégelyt készítő retiküljébe, csak a pillarebegtetést és a szembogár rejtekbe üzését – a révülést – gyakorolja tükör előtt, mert manapság, így, a tizenkilencedik és a huszonegyedik század, a lóvasút és a hadronütköztető határán már nehezen kap megbízást egy magafajta Baba Jaga.

NOVÁK VALENTIN (1969) Budapest

BARABÁS ZSÓFI, Cím nélkül 2., 2019

BARABÁS ZSÓFI, Steel No 1., 2019 ►

BARABÁS ZSÓFI, Cím nélkül 3., 2019

Nadály Berta cirokszoknyája végigsóprúzi az Andrássy platánjainak hűlt helyét, aztán beleakad a Városliget határán rozsdálló forradalmi szimbolikába. De túl ezen is, és előtte a nagy, össznépi sör-virslis versenyeknek, lelkendezve ugorja át a sehol sem lévő szederindákat. Macskája az ágak közt suhan. Hű seprűje pedig nyomait tünteti el...

Csáth és Csolnoky, a Laci feszülten várnak. BíPí varázsló kertjében ülnek. BíPí by Night. Valahol az itt és az ott, az akkor és a most határán, ahol szökik az idő, mint kuktából a gőz... Ennek a vagylagosságnak az éjszaka felel meg leginkább...

Hol volt liget éppen, hol nem volt, hol századelős volt, hol mocsaras, hol múzeumos, hol torzszülöttes, hol pecsás, hol vurstlis, hol virtuális, hol bolhapiacos, hol szatíros, hol *sárló*-kalapácsos-lobogós, de mindenképp pajzán! Mindenképp pántlikás, üde felöltő Pest úr ványadt vállain. Lám, tőlük kőhajításhoz is mi folyik? Hipszter költő csapja a szelet egy *kisképzős* Kleopátrának. Kissé hangosan, kissé frivolán, kissé *fuvolisztikusan*... Odább Arany László tördeli kezét. Ő nem akarta ezt az egészet, valahogy mégis idetévedt... Mellette fogadott fia, H. Balázs, a nagy álmodó. László, apja egy *örökbecsűjét* morzsolgatja fogai közt, de az mindig félrecsendül. Valahogy így: *Az öreg Arany se gyanítja // Hogy létbe legyen kanyarítva, // De kivált hogy pláne ligetbe: // Ha gyanítná, szökne pihegve!*

Végül mindent elsöprőn érkezik Nadály Berta. A kavicsot örvénnyé kavarja cirokszoknyája. Szemei felakadván. Körözve közelít egy kettétört padhoz, mely egy hajnalkavetemény közepén nő ki a virágágyból. Arany-balladák lapjaiból szabott varázsköppönyege földig omlik.

Hm, ez készült (pedig nem is!, egy irodalmi turkálóban vette e göncöt, alig fél-órája), konstatálja Csáth, aki egészen közel hajol, hogy így élesztgesse a láthatóan alélt nőszemélyt. Miközben letapossa az ártatlan hajnalkákat, csak úgy kapkodja a fejét. Nadály Berta vállán a walesi bárdok hullnak porba, csipejénél két apród átkolja Alit, keblénél pedig a Zách család remegi a királyi bosszútól megszorult levegőt... Tovább is volt, de Csáth egyik látomásból a másikba hull, most fürdős beteget csókol, nagy buzgalommal újraéleszt, így szemei elködlenek a balladai életmű fölött...

– Kész idióta a Kacor, hogy ebben a sötétben keresteti velünk az Arany szobrát...

– Szép öcsém, ez a Városliget, itt nincs Arany-szobor... – csitítja a közelgő-távolodó Ady a boldogtalant.

– Ne má', a tanarunk mondta! Aszonta, menjünk át a Szigetre...

– De ez liget, szép öcsém, nem sziget.

– Mit rizsázik, itt is van sziget, azon van az a Vajda *Hyundai* vára, vagy micsoda...

– Szövegértés, szép öcsém... Na, kotródj innen, mert jobb dolgunk is akad, mint hogy veled hergeljük magunkat!

– Jó van, na, mit húzza úgy fel magát, vén tróger... De olyan ismerős maga... Nincs benne a harmadikos könybe'? Igen, maga az a nagyivó, az a... Tudja, a Csacsi Endre... (Ady el...)

Közben a teliholdas Éjszaka előrángatja kellékeit. Szűrt fény. Levélsusogás és avarzörrenés. Ködpamacskok. Megnyúlt árnyak, bagolysikoly. Ha átlátunk a szitán, avagy a lukas fakanálon, a távolban észrevehetjük akár Lugosi Béla gólyalábakon tébláboló mellszobrát is, vagy Miss Corát, a szakállas nőt, aki beleénekel a táguló világegyetembe...

– Azt hiszem, végre magánál van, Laci. Már ha egy efféle szerzetnél ez biztosan kijelenthető...

– Ah, te sem panaszkodhatsz, Géza.

– Hagyjuk a froclit. Valaki jön...

Valóban. Nyekereg az út kavicsa. Valami fekete zongora gördül a színre. Nyútt vonó, tambura illeg-billeg megette. Nagy muzsika várható még ma itt. Most Nadály Berta recitatív Arany-idézetei kellene következzenek, de nem fognak, mert e dramaturgiai pillanatban füstfelhő kél a Pecsza színpadán, benne nem Zeusz, de maga Ady, a magyar Pimodan Rend lovagja bontakozik, vért (Kadarka) csorgat szájába a kisstílűek koponyáiból. – Szevasztok! – üvölti oda a csápoló közönségnek. – Szobor leszek maholnap, halotti maszk, hogy Dezsőnek is tetszem! Első dalunk a *Toldi* lesz. Lőwy barátom dalszövegével! Gyerünk! – és belekezd a bőgő...

– Gyere már, Laci! Nem bírok ezzel a nőszeméllyel. Most lerúgott magáról, és a hajnalkák között vonaglik... Ebből nem lesz Arany-idézés. Ez nagyon balul sikerült produkció... Minek hívtuk ezt ide? Csak a pénz kell neki... Vagy az se... Gyere már, fogjuk le, mert a parkőrök így is ránk, írókra kenik a gyalázatot, hogy éjjelente feldúljuk a köztereket...

– Nyafogsz itt! Mondtam, elég egy háromkötetes Arany összes meg egy csendes kávémérés. Ott ünnepelhetnénk...

– De kérdéseink is vannak, nem emlékszel? Kérdéseink... A csendes nagyság... Az hogy is van... Hogy is kell azt... Érted... És ekkora életművet, hogyan, miképp... Ahhoz nem elég olvasgatni. Ahhoz a génuszát kell megidézni... De ezzel itt. Ezzel itt melléfgotunk...

– Jócskán...

Nadály Berta kivonaglik a kavicsra, mert e profán mozgásában még halad is valamerre. Közben csatlakozik hozzá néhány arszlán, egy-két belvárosi hipszter, valahány erre tévedt nyárspolgár, Bolond Istók, aki persze a Ligetbe is be-benéz, egy hercig kis porördög, valamint a városligeti remete, aki évszázadok óta orosz mp3-lemezekkel rukkol elő a hétvégi bolhapiacon...

Odább csendes árny ül egy padra, melyet ködátfúvások nehezítettek evilági-nak hinni. Az alak alkalmazkodik a padhoz, vagy a pad az alakhoz? Mindegy is. Most odahajlunk papírja fölé. Hopp, ez nem is papír, hanem egy világító szerkentyű és egy írógépklavír. Vagy valami ehhez fogható... – Mi ez? – tesszük föl a kérdést a huszonegyedik századi rokonnak. – Okostelő – száll a válasz szájáról szájra, Liget lévén, ágról ágra. *Újmagyarul* száll a válasz... Szóval egy okostelőban szaporodnak a betűk, a szavak. Ilyesformán: *Benn, összevissza, minden sarkon // Kintorna, koldus, bűn, nyomor; // S hogy örömünk teljék a parkon: // Jó legyen a fül, szív, gyomor!* Előtte is van írás, és szemmel láthatóan lendületbe jött a bajszos, kalapos úriember, így emögött is várható egynehány sor...

Most kisebb, *verslábszongó*, *rímdajkáló* csoportozat érkezik a lámpafény hideg körébe, amely pont egy keresztutat van hivatva felfényezni. Ha az ember kicsit is járatos az irodalomtermek fali *arcképcsarnokában*, akkor rögvest szemébe ötlük, hogy Fazekas (nem az Újpest csatára), Csokonai (nem a Vitéz Műhely) és Petőfi (nem a Waszlavik Gazember) alkotják e triászt. Hajtókájukon kitűző. *1. Városligeti Vígeposz Konferencia.* A csendes árny, kinek belelestünk telőjába, könnyedén felszökik, és kezet nyújt az elé lépő nagyságoknak. – *Nagyon örvendek, urak, hogy tiszteletüket tették első szóra. Kérem, foglalják el*

helyeiket. Azzal egy-egy, hogy, hogy nem lett szobortalapzatra mutat. Ők felhágnak a bazaltkockákra, e startkövekre, s egész lényegükkel adják elő az előadandókat... Arany János meghallgatja mindahányat, tapsol is talán, de lehet, csak a kora nyár éjhűvösét dörzsöli szét tenyerén.

Az Ady Band előzenekar befejezi a döngölést. A Pecsza nyitó bulijának fő attrakciója, a Karthago lép fel a színpadra, legalábbis előreküldi az elefántdübörgést. Carthaginem esse delendam. Fel kell sózni a téli utakat a Ligetben is! – sikítja T. Tomi, miközben Kis Gidó kigöngyöli a hangszőnyeget... Ezenközben Csáth és Cholnoky elvonszolják Bertát a Dózsa György útra, hová is rohammentőt hívnak a tömeges biofűmérgezés áldozataihoz, igen, többekhez, ugyanis Nadály Bertába, olthatatlan vággyal, kapaszkodott a már megénekel néhány arszlán, az egy-két belvárosi hipszter, a valahány erre tévedt nyárs-polgár, továbbá Bolond Istók, a nevezett herceg kis porördög, valamint a városligeti remete, aki évszázadok óta orosz mp3-lemezekkel rukkol elő a hétvégi bolhapiacon...

Hm, repetíció a tudás mutterja, vagy ha így nem elég cirkalmatos, szájtáti olvasók, mert tudom ám, itt kukkoltok e lapok fölött; legyen ez: egy kupica-repetíció ma kell Stúdió Rum/ból... Hjjj, ez fölöttébb erőltetett! Mára elég ebből! Leteszem a szóviccet, nyugodjék... Meg ez a zaj is... Ha, lágyabb ének kell nekem... Majd ott-hon a YouTube-on – azzal az árny szemlátomást cihelődni kezd... Még megköszörüli torkát, s bejelenti, hogy az 1. Városligeti Vígeposz Konferenciát ezennel és ünnepélyesen bezárja, köszöni az előadók jelenését.

– Skacok! *Csolnikám, Csátom!* Hoztam némi repi italt a buliból. Hú, nagy botrány volt. Megint elénekeltük a *Tiszát a börtönbe!* című számunkat. Keresetek a csendőrök, de leléptem ezzel a whiskyvel. A csajom nem láttátok, ő is erre futott? Melyiket, melyiket?! A csucsai virágszálat! Na, sikerült megidézni az öreget? Beszéltetek vele? Elmondtam volna neki, mekkora siker volt a *Toldi* megzenésítése... Csak négyezren aludtak be a második óra felénél, hatezren végigörjönték...

– De ti a pajzán *Toldit* játsszátok, annak nem biztos, hogy örült volna... Egyébként meg...

– Egyébként meg?

– Nem sikerült. Géza valami szélhámos boszorkát hívott, aki úgy *bebiofüvezett*, hogy semmi hasznát nem vettük...

– És ki az a figura ott, aki épp szedelődzködik? Aranyos feje van... Lehet, mégis megidéződött, s nem is tudtok róla?

– Hé, uram, álljon meg egy szóra! – hangolódik a lehetőségre Cholnoky.

– Igen? Miben lehetek szolgálatukra? Már menni készülök. Nehéz napon vagyok túl. A vígeposz konferencián, s ez a borzalmas hangzavar, ami a réten át árad... Kibírhatatlan... *El is megyek, tán nemsokára, // Hír-név, dicsőség nem maraszt; // Tudom, mit ér fagyos sugára, // Itt is megtanulhattam azt...*

– Mit is mondott az úr? Olyan ismerős...

– Csak magamtól idézek, hogy alátámasszam e földi cselekedeteim... Szóval: *Nyerd bár világi életedben // Ég s föld minden koszoruit: // Neved csak az, mit e ligetben Egy sirkő rád olvas: Fuit.* Értik? Mit ér itt Akadémia, titkári titulus, krump lifőzelék-cseppes babérkoszorú, Barguzin-Petőfi barátsága, tizenvalahány-ezer szó, vagy mennyit is ken rám a mindent számmá rontó utókor, mit ér a rám erőltetett műeposzi hevület, a balladás homály, mely úgy is megül mindent a pusztulás után, mit ér a tömegsírokat ásító szabadságharc, a Habsburg sörkocantós vegzálása, mit ér a fiam árnyékom fedte pályája, a lányom, síron túl is kiheverhetetlen, Hádészba tűnése, mit ér Piroska

puha kis keze, nem, az ő puha kis keze sokat ér!, kérem, de apropó, mit ér egy nyamvadt kapcsos könyv ócska ószpribék klapanciákkal, meg ez a sok, időutazásaim alatt rám akaszgó szóvicc, no, meg mit ér a Szépirodalmi Figyelő?! Az csak egy kirakat! De mit figyelünk valójában? A másik gyöngeségeire vadászunk! Nemde bár, író urak? Hol szorítható csapdába az ellen, a jellem, hol hozható elő belőle a szűkölés... És igen, igen, nem maga hangicsált itt Tisza ellen? Hát tudja meg, lázas-dülledt szemű barátom, nekem a legnagyobb jótevőm volt az a család, úgyhogy minden relatív, azon túl, hogy minden véges is. Maga olyan melankolikus alkoholista típus, aminők ezrivel tapossák a magyar ugart. Melankolikus, de ha felborozza a kedélyét, a vadkannak is neki-megy jó magyar szokás szerint. Aztán jajveszékel, hogy bántják. És kiállhatatlan... Kicsit élőködő, akárcsak az az úr a félárnyékban. Hogy is hívják? Cholnoky... Igen, igen. Pont ilyenfélék azok, akiket a család tart el még közel a halálhoz is. Maga meg, ott a padon, szintén kedélybeteg, drogista, fölöttébb borzolt hangulatú, köz- és önvészélyes.

– Hé, fiúk, megint lekéstem a bulit?

– Meg se jöttél volna, Józsi Jenő! Megkapjuk itt a magunkét a mestertől...

– *Hasadnak rendületlenül // Légy híve, oh magyar! // Bölcsődtől kezdve sírodig // Ezt ápdold, ezt takard...* Na, megyek... Alighanem ennyit tudok maguknak örökölni, mert ha jól sejdítem, azért idéztek ide, hogy szolgáljak valami okossággal... Csendes nagyság? Igen, csend van legbelül, néma hó. Hogy ez nagyság lenne? Ítélek meg maguk... És ön, fiatalember, ne ugorjon le holmi hidakról, mert nem úgy kell *hídavatni*...

– Miféle hídról, Arany úr? – görbül kérdőjelle Tarsánszky.

– Hogyan kell hát *hídavatni*, mester...

– *Csak az megy a hídon, aki mindent megbocsát...*

– *Ez nem Arany, nem lehet Arany*, ez valami dalszöveg... Hé, János bá, várjon, ne menjen sehovááá!!! Még beleesik a tóba!

•

És most hallgassák meg Kádár János elvtársnak, pártunk első titkárának május elsejei, ünnepi beszédét. Kedves elvtársak...

– Menjünk beljebb! Oda, ni! Oda már csak nem hallatszik el a *szocializmus útján*... Ott már szerelik a sátrakat, a sörcsapokat, görgetik a hordókat. Dolgozik ott egy haver. Ő is János. Arany János. Jó neve van, mi? Jó elvtárs. Azt hiszik legalábbis... Tud segíteni. Á, nem rokona... Azt mondta, lötytyint nekünk néhány kriglivel, lehet, a virsliből is leakaszt egy-két párat... Cserébe hagyunk ott írásokat... – hízalja a reményeket Gézu.

– De mi a francot keresünk mi itt, Gézu legény? Úgy egyáltalán? Írások... Ha-ha...

– Munkásparasztok vagyunk, ott iszunk, ahol köll, Lacikám.

– Ti is gyári lapnál skribáltok, ne játsszátok meg az agyátokat! – hűtötte a kaptosakat Bandi.

– Ha szerencsénk van, találkozunk egy-két szocríl írófejedelemmel, ahogy merítkeznek, ahogy vegyülnek, haboznak és mustároznak...

– Minek neked a protekció, Jenő? Téged Túrnek, engem Tiltanak, bakker! – mérgel Lacika.

– Jobb, ha szeretnek, nem? Támogassatok, bameg, támogassatok!

– Ide löjtek! – nyitja szét ingét Bandi.

– Fiatalemberek, igazolják magukat!

– Mi Arany elvtárshoz jöttünk. A nagy csaposhoz...

– Az más. Ott találják. De ne hangoskodjanak, ne hozzák szégyenbe, mert intézkedni leszek kénytelen.

A sátron felirat: *A nagy világon ekivül // Nincs más, amit mivelj: // Áldjon vagy verjen sors keze, // Itt enned, innod kell.*

– Jó napot, Arany bá'. Hogy van?

– Köszönöm, Gézu fiam, jobban. Elhívtad a barátaid is? Gyertek beljebb! Most még hideg a sör, csapolok nektek. Hoztatok írásokat?

– Maga tényleg nem rokona a költőfejedelemnek?

– Azt sosem lehet tudni, kedves barátom, azt sosem lehet tudni. De inkább nem. Virsli később lesz csak. Itt ez a Corvin áruház reklámszatyor. Tegyétek bele a verseket, novellákat, úgy, a két vörös csillagos matrica közé! Majd jellem, ha megjelenik... Hm, hm... Mi éji dal London utcáin ez?

– Á, csak az Internacionálé...

– Akkor mindjárt vége, igyatok, fiúk... *Repülő szappanbuborékkint // Változik itt minden: pénz, szín, köpenyeg, divat és toll...* Ha lassan is, de változik... Nyugi, igyatok csak, itt nem eshet bántódásotok... *Hast, alkoholost, gyarapíts, s májad fényre derül!* (Arany el.)

•

UTÓIRAT

Mivel a mottóból nem értett meg semmit a szerző, ezért nem adom nevem ehhez a firkálmányhoz.

– A. J. –

